

Asia C-614/20

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

18.11.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Tallinna Halduskohus (Viro)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätöksen tekemispäivä:

18.11.2020

Valittaja:

AS Lux Express Estonia

Vastapuoli:

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Pääasian kohde

AS Lux Express Estonian Viron tasavallalle esittämä vahingonkorvausvaatimus.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisupyynnössä pyydetään tulkitsemaan rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23.10.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) 1370/2007 (EUVL 2007, L 315, s. 1) 2 artiklan e alakohtaa, 3 artiklan 2 ja 3 kohtaa sekä 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohtaa.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko sitä, että kaikille kaupalliselta pohjalta kotimaan henkilölinjaliikennettä tie-, vesi- ja rautatieliikenteessä harjoittaville yksityisoikeudellisille yrityksille säädetään laissa yhtäläinen velvollisuus

kuljettaa tiettyyn ryhmään kuuluvia matkustajia (esikouluikäiset lapset, alle 16-vuotiaat vammaiset henkilöt, vähintään 16-vuotiaat erittäin vaikeavammaiset henkilöt, vaikeasti näkövammaiset henkilöt, erittäin vaikeasti tai vaikeasti näkövammaisten henkilöiden saattajat, vammaisen henkilön opas- tai avustajakoirat) veloitusetta, pidettävä rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23.10.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY)1370/2007 2 artiklan e alakohdassa ja 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun julkisen palvelun velvoitteen asettamisena?

2. Mikäli kyseessä on asetuksessa N:o 1370/2007 tarkoitettu julkisen palvelun velvoite, onko jäsenvaltiolla asetuksen N:o 1370/2007 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohdan perusteella oikeus sulkea kansallisella lailla pois tällaisen velvoitteen täyttämisen perusteella suoritettavan korvauksen maksaminen liikenteenharjoittajalle?

Mikäli jäsenvaltiolla on oikeus sulkea pois korvauksen maksaminen liikenteenharjoittajalle, millä edellytyksillä se voi näin tehdä?

3. Annetaanko asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohdassa mahdollisuus olla soveltamatta asetusta myös sellaisiin yleisiin sääntöihin, jotka koskevat muille kuin mainitussa asetuksen kohdassa mainituille matkustajaryhmille vahvistettavia enimmäishintoja?

Onko Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan mukainen velvollisuus ilmoittaa Euroopan komissiolle olemassa myös siinä tapauksessa, että yleisissä säännöissä, joilla vahvistetaan enimmäishinnat, ei määrätä korvauksen maksamisesta liikenteenharjoittajalle?

4. Mikäli nyt tarkasteltavaan tapaukseen ei sovelleta asetusta N:o 1370/2007, voisiko korvauksen määrääminen perustua johonkin muuhun Euroopan unionin oikeuden toimeen (esimerkiksi Euroopan unionin perusoikeuskirjaan)?

5. Mitkä edellytykset liikenteenharjoittajalle maksettavaksi määrättävän korvauksen on täytettävä, jotta se olisi valtiontukea koskevien säännösten mukainen?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23.10.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 1370/2007 (EUVL 2007, L 315, s. 1) 1–4 artikla.

SEUT 108 artikla.

Rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista annettua asetusta (EY) N:o 1370/2007 koskevista tulkitsevista suuntaviivoista annetun komission tiedonannon (EUVL 2014, C 92, s. 1) 2.2.2 ja 2.2.3 kohta.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 16, 17, 41 ja 51 artikla.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

1.10.2015 voimaan tulleen joukkoliikennelain (ühistranspordiseadus) (RT I, 23.2.2015, s. 2) pääasiassa sovellettavan version (RT I, 30.6.2020, s. 24; jäljempänä ÜTS) mukaan henkilölinjaliikennettä harjoitetaan sekä julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen perusteella (19 §) että kaupallisena linjaliikenteenä (4 §:n 4 momentti). Kaupallisen linjaliikenteen hinnan vahvistaa liikenteenharjoittaja (ÜTS:n 31 § 1 momentti), julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen perusteella suoritettavan linjaliikenteen ajokilometrin enimmäishinnan tai lipun enimmäishinnan vahvistaa toimivaltainen viranomais (ÜTS:n 31 §:n 2 ja 4 momentti).

ÜTS:n 34 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Maksuton matkustaminen kotimaan linjaliikenteessä

Kotimaan linjaliikenteessä harjoitettavassa tie-, vesi- ja rautatieliikenteessä liikenteenharjoittajalla on velvollisuus kuljettaa maksutta lasta, joka ei ole täyttänyt seitsemää vuotta meneillään olevan lukuvuoden lokakuun 1. päivään mennessä, samaten lasta, jonka oppivelvollisuuden alkamista on lykätty, alle 16-vuotiasta vammaista henkilöä, vähintään 16-vuotiasta erittäin vaikeavammaista henkilöä, vaikeasti näkövammaista henkilöä, erittäin vaikeasti tai vaikeasti näkövammaisen henkilön saattajaa sekä vammaisen henkilön opas- tai avustajakoira. Mainittuihin ryhmiin kuuluvien matkustajien maksutonta kuljettamista ei korvata liikenteenharjoittajalle.”

Yhteenveto pääasian tosiseikoista ja oikeudenkäyntimenettelystä

- 1 Eesti Buss OÜ (jäljempänä Eesti Buss) sai yhteisön toimiluvan matkustajaliikennepalveluiden tarjoamiseen elokuussa 2013 ja AS Lux Express Estonia (jäljempänä Lux Express tai valittaja) maaliskuussa 2015. Molemmat ovat yksityisoikeudellisia yrityksiä ja ne tarjosivat kaupallisia kotimaan linjaliikennepalveluita maanteillä linja-autoja käyttäen. Eesti Buss poistettiin kaupparekisteristä 29.7.2019, koska se sulautui Lux Expressiin.
- 2 Eesti Buss ja Lux Express esittivät 5.6.2019 talous- ja infrastruktuuriministerille 537 219 euron suuruisen vahingonkorvaushakemuksen. Ne katsoivat vahingon aiheutuneen siitä, että yritykset oli ÜTS:n 34 §:n perusteella velvoitettu kuljettamaan kaupallisessa kotimaan linjaliikenteessä tiettyihin ryhmiin kuuluvia matkustajia maksutta ilman, että yritykset saivat tämän johdosta korvausta

valtiolta. Haetun korvauksen määrä vastasi yrityksiltä ÜTS:n 34 §:n vuoksi vuonna 2018 saamatta jääneitä lipputuloja.

- 3 Talous- ja infrastruktuuriministeri hylkäsi hakemuksen 10.7.2019 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että ÜTS:n 34 §:n mukaan matkustajien maksutonta kuljettamista ei korvata liikenteenharjoittajalle.
- 4 Lux Express valitti päätöksestä Tallinna Halduskohusiin 12.8.2019 ja vaati, että Viron tasavalta velvoitetaan suorittamaan sille vahingonkorvauksena 851 960 euroa. Vaaditun korvauksen määrä vastaa lipputuloja, jotka Lux Expressiltä ja Eesti Bussilta jäivät ÜTS:n 34 §:n vuoksi saamatta ajanjaksolla 1.1.2018–31.7.2019. Oikeudenkäyntimenettelyn aikana valittaja korotti korvausvaatimuksen 2 061 781 euroon, mikä kattaa kummallekin yritykselle ajanjaksolla 1.1.2016–31.1.2020 aiheutuneen vahingon. Korvausta vaadittiin maksettavaksi viivästyskorkoineen. Vaihtoehtoisesti valituksessa vaadittiin, että Viron tasavalta velvoitetaan maksamaan tuomioistuimen oikeudenmukaiseksi katsoma rahamääräinen korvaus viivästyskorkoineen.

Asianosaisten keskeiset lausumat

- 5 Valittaja katsoo, että velvollisuus maksuttomaan kuljettamiseen loukkaa voimakkaasti ja suhteettomasti sille Viron perustuslain perusteella kuuluvia omistusoikeutta, elinkeinovapautta ja sopimusvapautta. Valittaja tarjoaa linja-autoliikennepalveluja ainoastaan kaupallisena linjaliikenteenä ja markkinatalousehdoin, joten sillä ei ole julkisen palvelun velvoitetta. Sellaisia poikkeuksellisia olosuhteita (sota, katastrofi), jotka oikeuttaisivat velvoittamaan liikeyrityksiä, joissa valtio ei ole osakkaana, täyttämään valtiolle kuuluvia tehtäviä ilman korvausta, ei ole olemassa. Velvollisuus maksuttomaan kuljettamiseen asettaa liikenteenharjoittajat eriarvoiseen asemaan verrattuna muihin yrityksiin, jotka tarjoavat yleishyödyllisiä palveluita (esim. kaasua-, sähkö-, lämpöenergia-, vesi- ja viemäri-, jätteenkäsittely-, posti- ja viestintäpalvelut), sillä näiden muiden yritysten ei tarvitse tarjota palveluitaan maksutta. Kaupallista liikennettä harjoittavia liikenteenharjoittajia kohdellaan eriarvoisesti myös verrattuna liikenteenharjoittajiin, jotka tarjoavat kuljetuksia julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen perusteella. Jälkimmäisille maksetaan korvausta reittikilometrien hinnan perusteella, mikä merkitsee sitä, että liikenteenharjoittajan tulot eivät riipu matkustajien määrästä, lippujen hinnasta eivätkä myönnettävistä alennuksista. Kaupallista liikennettä harjoittavan liikenteenharjoittajan on saatava kustannuksensa katettua lipputuloilla, ja velvollisuus maksuttomaan kuljetukseen rajoittaa sen tuloja. Loukkauksen voimakkuutta vahvistaa se, että julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen perusteella harjoitettavan linjaliikenteen linjat ovat osittain tai kokonaan päällekkäisiä kaupallisten liikenteenharjoittajien liikennöimien linjojen kanssa, ja valtio ja kunnat sekä kaupungit tarjoavat laajalti myös maksutonta julkista liikennettä. Näin ollen kaupallista linjaliikennettä harjoittavat liikenteenharjoittajat ovat epäoikeudenmukaisessa kilpailutilanteessa.

- 6 Koska maksutta matkustavien matkustajien määrä muodostaa suhteellisen suuren osan matkustajien kokonaismäärästä (keskimäärin 3 prosenttia), maksuttoman matkustamisen mahdollistamisesta aiheutuu liikenteenharjoittajalle merkittäviä kustannuksia. Valittajan tulonmenetys on 5–7 prosenttia lipputuloista. Saamatta jääneen tulon laskentaperusteena on käytetty valittajan palvelemilleen matkustajille ÜTS:n 34 §:n perusteella tarjoamien lippujen hinnaston mukaista arvonlisäverotonta täyttä hintaa (eli perushintaa). Jos liikenteenharjoittaja siirtäisi maksuttoman matkustamisen mahdollistamisesta aiheutuvat kustannukset muiden matkustajien maksettavaksi, palvelun hinta nousisi, mikä puolestaan saattaisi vähentää kysyntää ja liikenteenharjoittajan voittoa. Liikenteenharjoittaja on saatettu vaikeaan tilanteeseen, ja se saattaa joutua luopumaan toiminnastaan. Valtiolle aiheutuvat alennuslippujen hallinnointiin liittyvät kustannukset eivät voi olla merkittäviä.
- 7 Asetuksen N:o 1370/2007 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että valtion on korvattava julkisen liikenteen harjoittajille julkisen palvelun velvoitteiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Tässä tapauksessa on kyseessä saman asetuksen 2 artiklan e alakohdassa tarkoitettu julkisen palvelun velvoite, sillä taloudellista kannattavuutta tavoitteleva yritys ei tarjoaisi maksutonta palvelua ilman laissa säädettyä velvoitetta. Koska ÜTS:n 34 §:ssä kielletään korvauksen maksaminen velvoitteen täyttämistä, kyseinen säännös on ristiriidassa asetuksen N:o 1370/2007 kanssa, ja sitä on jätettävä soveltamatta. Korvauksen maksamista ei sulje pois se seikka, että valtio ei ole aikaisemmin ilmoittanut komissiolle yleisistä säännöistä (asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohta ja SEUT 108 artikla).
- 8 Mikäli asetusta N:o 1370/2007 ei voida soveltaa tähän tapaukseen, korvaus olisi määrättävä maksettavaksi Euroopan unionin yleisten oikeusperiaatteiden perusteella (suhteellisuusperiaate, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 16, 17, 41 ja 51 artikla).
- 9 Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium (talous- ja viestintäministeriö, jäljempänä vastapuoli) vaatii, että valitus hylätään. Se huomauttaa, että riidanalainen rasite on saatettu voimaan, jotta vammaisille henkilöille ja lapsiperheille tarjottaisiin mahdollisuus julkisen liikenteen käyttöön kustannuksin, joihin heillä on varaa, ja parannettaisiin heidän liikkumismahdollisuuksiaan. Samaten velvoite on rasitteena saatettu voimaan julkisten varojen tarkoituksenmukaisen käytön ja säästämisen nimissä. Kyseessä ovat hyväksyttävät tavoitteet. Lainsäätäjällä on sosiaalipolitiikkaa kehittäessään laaja harkintavalta. Valittajan perusoikeuksiin kajotaan vain vähän: valittajan toteen näyttämättömän väitteen mukaan maksutta kuljetetaan 3 prosenttia matkustajista. Valittaja voi vapaasti määritellä muilta matkustajilta veloittamansa lipun hinnan. Ottaen huomioon valittajan käyttöön ottamat eri hintaluokat se olisi todennäköisesti myös ilman ÜTS:n 34 §:ssä säädettyä velvoitetta myöntänyt vammaisille henkilöille ja esikouluikäisille lapsille ilmaiset tai tavallista edullisemmat liput. Koska linja-autojen käyttöaste ei kovin usein ole 100 prosenttia, valittaja ei välttämättä menetä tuloja vammaisten henkilöiden ja esikouluikäisten lasten kuljettamisen vuoksi.

Valittajalla ei ole velvollisuutta varata edellä mainituille matkustajaryhmille paikkoja ensisijaisesti muihin nähden. Rasite on ollut voimassa vuodesta 2000 lähtien, ja liikenteenharjoittaja on alusta alkaen voinut ottaa sen huomioon suunnitellessaan liiketoimintaansa. Valittajan taloustilanne on hyvä, se hakee uusia linjalupia, ostaa uusia linja-autoja, kuljettaa yhä enemmän matkustajia, ja sen tulot ovat kasvaneet. Näin ollen kyseinen, jo pitkään voimassa ollut velvoite ei ole muodostanut estettä valittajan taloudelliselle menestykselle. Valittaja liikennöi kannattavia kaupallisia linjoja. Kannattamattomia linjoja liikennöidään julkisena palveluna, joka ei kilpaile kaupallisten linjojen kanssa. Kaupallisella liikenteenharjoittajalla on mahdollisuus lopettaa toimintansa niin halutessaan. Näin ollen rasite on kohtuullinen ja perustuslain mukainen. Vertailu muihin yleishyödyllisiin palveluihin ei ole asianmukainen. Valittajan perusoikeuksia ei ole loukattu, eikä vahingonkorvauksen maksaminen ole perusteltua.

- 10 Vastapuolen mukaan asetusta N:o 1370/2007 ei voida soveltaa, koska siinä säännellään julkisen palvelun velvoitetta. Valittajan kanssa ei ole tehty julkisia palveluhankintoja koskevaa sopimusta. Asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohdan mukaan asetusta voidaan olla soveltamatta tilanteessa, jossa yleisillä säännöillä vahvistetaan enimmäishinnat tietyille matkustajaryhmille. Ellei tämän johdosta makseta korvausta, asiasta ei myöskään tarvitse ilmoittaa komissiolle. Siinäkin tapauksessa, että ÜTS:n 34 §:ssä säädetty velvoite olisi asetuksessa N:o 1370/2007 tarkoitettu julkisen palvelun velvoite, asetuksesta ei johdu, että tällaisesta velvoitteesta olisi maksettava liikenteenharjoittajalle korvaus. Myöskään SEUT ei velvoita antamaan valtiontukea. Palvelun tarjoaminen on taloudellisesti kannattavaa myös ilman korvausta.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista

- 11 Valittaja vaatii valtiolta korvausta siitä, että sillä oli ÜTS:n 34 §:n perusteella velvollisuus kuljettaa kaupallisessa linjaliikenteessä tiettyihin matkustajaryhmiin kuuluvia henkilöitä maksutta. Asiassa on riidatonta, että valittaja liikennöi linjalupien perusteella ainoastaan kaupallisia linja-autovuoroja. Valtio tai paikallinen itsehallintoelin ei ole tehnyt valittajan kanssa julkisia palveluhankintoja koskevaa sopimusta, eikä valittajalle makseta julkisista varoista korvausta linjaliikenteen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.
- 12 Ennakkoratkaisupyyntöä esittäneelle tuomioistuimelle heräsi asian käsittelyn yhteydessä epäily siitä, säännelläänkö käsiteltävänä olevaa asiaa kansallisen lainsäädännön lisäksi asetuksella N:o 1370/2017. Kyseisellä asetuksella säännellään julkisen henkilöliikenteen palveluiden tarjoamista (1 artiklan 1 kohta). Valittaja tarjoaa yleistä taloudellista etua koskevaa henkilöliikennepalvelua (asetuksen 2 artiklan a alakohta), sillä eri kaupunkien välinen linja-autoliikenne on merkittävää yleisen edun kannalta ja sen avulla taataan ihmisten liikkumisvapauden toteutuminen. Kysymys on siitä, voidaanko myös tilannetta, jossa valtio asettaa liikenteenharjoittajana toimiville yksityisoikeudellisille yrityksille, jotka harjoittavat linjaliikennettä liiketaloudellisin periaattein,

- velvollisuuden kuljettaa tiettyjä matkustajaryhmiä maksutta, pitää asetuksen N:o 1370/2017 2 artiklan e alakohdassa tarkoitetun julkisen palvelun velvoitteen asettamisena. Vastapuoli katsoo, että kyseessä ei ole julkisen palvelun velvoite eikä asetusta N:o 1370/2007 voida tässä tapauksessa soveltaa.
- 13 Asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltainen viranomainen asettaa palveluntarjoajalle julkisen palvelun velvoitteen pääsääntöisesti julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen puitteissa. Saman artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeuksesta 1 kohtaan ja annetaan mahdollisuus myös yleisten sääntöjen antamiseen julkisen palvelun velvoitteista, joiden tarkoituksena on vahvistaa enimmäishinnat kaikille matkustajille tai tietyille matkustajaryhmille. Tässä tapauksessa toimivaltainen viranomainen ei ole tehnyt valittajan kanssa julkisia palveluhankintoja koskevaa sopimusta, mutta se on lailla velvoittanut kotimaan linjaliikennettä harjoittavat liikenteenharjoittajat kuljettamaan tiettyjä matkustajaryhmiä maksutta.
 - 14 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan ÜTS:ää voidaan pitää asetuksen N:o 1370/2007 2 artiklan 1 alakohdassa ja 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna yleisenä sääntönä. Tätä tulkintaa tukevat myös rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista annettua asetusta (EY) N:o 1370/2007 koskevista tulkitsevista suuntaviivoista annetun komission tiedonannon 2.2.2 ja 2.2.3 kohta.
 - 15 ÜTS:n 34 §:ssä on määrätty enimmäishinta tietyille matkustajaryhmille (maksuton kuljetus). Kyseisen enimmäishinnan vahvistamisessa yleisellä säännöllä voi asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 2 kohdan mukaan olla kyse palveluvelvoitteen asettamisesta. Näin ollen ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo vastapuolesta poiketen, että asetusta N:o 1370/2007 voidaan soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa.
 - 16 Asetuksen N:o 1370/2007 1 artiklan 1 kohdan mukaan yksi julkisen henkilöliikenteen alalla toimimisen tarkoituksista on edullisempien palveluiden tarjoaminen. ÜTS:n 34 §:ssä säädetty tiettyjen matkustajaryhmien oikeus maksuttomaan matkustamiseen palvelee muun muassa tarkoitusta varmistaa edullisempi palvelu näille matkustajille. Tämän näkemyksen on myöntänyt myös vastapuoli. Ei ole todennäköistä, että taloudellista etuaan puolustava yritys tarjoaisi kyseisille matkustajille maksuttomia matkoja ilman julkisen vallan toimenpiteitä. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo tämän perusteella, että nyt käsiteltävä asia kuuluu asetuksen N:o 1370/2007 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa määriteltyjen asetuksen tarkoituksen ja soveltamisalan alaisuuteen. Tuomioistuin katsoo kuitenkin tarpeelliseksi kysyä unionin tuomioistuimelta, onko se varmasti tulkinnut asetuksen N:o 1370/2007 soveltamisalan oikein.
 - 17 Mikäli asiassa on sovellettava asetusta N:o 1370/2007, merkityksellistä on, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä säädetään, että toimivaltainen viranomainen korvaa yleisissä säännöissä vahvistettujen hintavelvoitteiden täyttämisen liikenteenharjoittajalle. Myös asetuksen N:o 1370/2007 1 artiklan 1

kohdan toisesta alakohdasta ja 4 artiklan 1 kohdan b alakohdasta voi päätellä, että toimivaltainen viranomaisena, joka asettaa julkisen palvelun velvoitteen liikenteenharjoittajalle, maksaa liikenteenharjoittajalle korvauksen tämän velvoitteen täyttämiseksi. Samalla kuitenkin asetuksen N:o 1370/2007 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohdassa viitataan mahdollisuuteen jättää korvaus maksamatta. Tämän vuoksi tuomioistuimelle heräsi kysymys, annetaanko asetuksen N:o 1370/2007 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohdassa jäsenvaltiolle oikeus sulkea kansallisella lailla pois korvauksen maksaminen liikenteenharjoittajalle. Mikäli jäsenvaltiolla on oikeus sulkea pois korvauksen maksaminen liikenteenharjoittajalle, millä edellytyksillä se voi niin tehdä, ettei tämä rajoittaisi suhteettomasti yrittäjien oikeuksia? Koska valittaja liikennöi vain kaupallisia linjoja ja tekee sitä liiketaloudellisin periaattein, velvollisuus maksuttomaan kuljettamiseen loukkaa väistämättä sen elinkeinovapautta ja ansaintamahdollisuuksia. Vaikka valittajan taloudellinen tilanne on hyvä (vuoden 2018 liikevoitto oli 864 752 euroa ja vuoden 2019 liikevoitto 2 160 475 euroa), vastaava velvollisuus koskee myös muita kaupallisia linjoja liikennöiviä liikenteenharjoittajia, eikä kaikkien taloudellinen tilanne ole välttämättä yhtä hyvä, ja velvollisuus maksuttomaan kuljetukseen saattaa osoittautua yrityksen kannalta epäoikeudenmukaiseksi.

- 18 Asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohdassa annetaan mahdollisuus jättää soveltamatta asetusta sellaisiin yleisiin sääntöihin, jotka koskevat taloudellisia korvauksia sellaisista julkisen palvelun velvoitteista, joilla vahvistetaan enimmäishinnat koululaisille, opiskelijoille, harjoittelijoille ja liikuntarajoitteisille henkilöille. ÜTS:n 34 §:ssä alennusryhmiksi määritellään esikouluikäiset lapset, alle 16-vuotiaat vammaiset henkilöt, vähintään 16-vuotiaat erittäin vaikeavammaiset henkilöt, vaikeasti näkövammaiset henkilöt, erittäin vaikeasti tai vaikeasti näkövammaisten henkilöiden saattajat ja vammaisen henkilön opas- tai avustajakoirat. Toisin sanoen asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohdassa ja ÜTS:n 34 §:ssä määritellyt alennusryhmät poikkeavat toisistaan. Vastapuoli katsoo, että asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohta on sovellettavissa myös tässä tapauksessa ja että se myös mahdollistaa ÜTS:n 34 §:ssä määriteltyjen matkustajaryhmien jättämisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Koska asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohtaan sisältyvä matkustajaryhmien luettelo on tyhjentävä, ennakkoratkaisupyyntöä esittänyt tuomioistuin ei voi hyväksyä vastapuolen näkemystä. Tämän takia tuomioistuin haluaa kysyä unionin tuomioistuimelta, annetaanko asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohdassa mahdollisuus jättää soveltamatta asetusta myös sellaisiin yleisiin sääntöihin, jotka koskevat muille kuin mainitussa asetuksen kohdassa mainituille matkustajaryhmille vahvistettavia enimmäishintoja.
- 19 Asetuksen N:o 1370/2007 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, että asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jätetyistä yleisistä säännöistä on ilmoitettava komissiolle EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan (SEUT 108 artiklan) mukaisesti. Tuomioistuimelle heräsi kysymys, onko SEUT 108 artiklan mukainen velvollisuus komissiolle ilmoittamiseen olemassa myös siinä tapauksessa, että yleisissä säännöissä, joilla vahvistetaan enimmäishinnat, ei määrätä korvauksen

maksamisesta liikenteenharjoittajalle. Tällaisessa tapauksessa ei ole olemassa vaaraa, että valtio olisi myöntänyt mahdollista valtiontukea. Näin ollen ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko asetuksen N:o 1370/2017 kanssa sopuoinnussa tilanne, jossa jäsenvaltio jättää asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle yleiset säännöt, joilla vahvistetaan enimmäishinnat sellaisille matkustajaryhmille, joita ei ole mainittu 3 artiklan 3 kohdassa, mutta liikenteenharjoittajalle ei makseta tästä mitään korvausta.

- 20 Mikäli unionin tuomioistuin katsoo, että nyt tarkasteltava tapaus ei kuulu asetuksen N:o 1370/2007 soveltamisalaan, herää kysymys, voisiko korvauksen määrääminen perustua johonkin muuhun Euroopan unionin oikeuden toimeen (esimerkiksi Euroopan unionin perusoikeuskirjaan) vai onko asia ratkaistava yksinomaan kansallisen oikeuden perusteella.
- 21 Mikäli tuomioistuin päättää asiaa ratkaistessaan määrätä maksettavaksi korvauksen joko Euroopan unionin tai kansallisen oikeuden perusteella, herää seuraavaksi kysymys, mitkä seikat on korvauksen määrästä päätettäessä otettava huomioon, ettei korvaus olisi ristiriidassa valtiontukea koskevien sääntöjen kanssa. Valittaja on laskenut vaatimansa korvauksen määrän saamatta jääneiden lipputulojen perusteella. Vastapuoli ei pidä lipun hintaa asianmukaisena lähtökohtana, sillä valittaja on vahvistanut erilaisia lipun hintoja matkustajan iästä sekä matkan tapahtumapäivästä ja kellonajasta riippuen. Lisäksi vastapuoli on kiinnittänyt huomiota siihen, että linja-autojen käyttöaste ei kovin usein ole 100 prosenttia, ja näin ollen valittaja ei menetä mahdollisia lipputuloja, vaikka kuljettaisi joitakin matkustajia maksutta. Tuomioistuin katsoo, että koska valittaja voi vapaasti määrittellä lipun hinnan ja kotimaan linjoilla ei ole kovaa kilpailua, valittajan määrittelemä lipun hinta ei välttämättä ole asianmukainen kustannusperusteisen korvauksen laskentaperuste. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa tietää, olisiko sen siinäkin tapauksessa, että asetusta N:o 1370/2007 ei voida tässä tapauksessa soveltaa, asianmukaista pitää korvauksen määrää laskiessaan analogisesti lähtökohtanaan asetuksen N:o 1370/2007 liitteessä esitettyjä sääntöjä, joiden tarkoituksena näyttää olevan liiallisten korvausten välttäminen.